

1. ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΝΗΣ Η ΛΑΘΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: ...08/01/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: ...08/01/2024

Σελίδα: 16

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΟΝΕΙΡΟ**
ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

Συνθήκη Λωζάννης: η λάθος συζήτηση

1 Η συζήτηση για το εάν η Συνθήκη της Λωζάννης είναι «παρωχημένη» ή όχι είναι η λάθος συζήτηση στον λάθος χρόνο και στο λάθος πλαίσιο. Ενα από τα θετικά της πρόσφατης επίσκεψης του προέδρου Ερντογάν στην Αθήνα ήταν ότι απέφυγε επιμελώς τόσο στη μακροσκελή συνέντευξή του όσο και στις δημόσιες δηλώσεις του να κάνει οποιαδήποτε αναφορά στη Συνθήκη της Λωζάννης. Καμιά νύξη ούτε για αναθεώρηση ούτε για επικαιροποίηση, αντίθετα με τα όσα είπε κατά την επίσκεψή του το 2017 (και έγινε χαμός). Και ως εκ τούτου – δόξα σοι ο Θεός ή ο Αλλάχ – αποφεύχθηκε να ανοίξει μια συζήτηση που από τη φύση της είναι τοξική, δηλητηριώδης για τις σχέσεις των δύο χωρών, Ελλάδας και Τουρκίας.

2 Συνθήκη της Λωζάννης, η οποία συμπλήρωσε τον χρόνο που έφυγε 100 χρόνια ζωής, δεν μπορεί βέβαια σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί «παρωχημένη». Συμμετείχα στη διαπραγμάτευση πέντε Συνθηκών στην ΕΕ. Και έμαθα ότι οι Συνθήκες είναι «έργα τέχνης». Δεν ζυγίζονται. Επομένως ούτε η Λωζάννη μπορεί να ζυγισθεί με ποσοτικά κριτήρια και ποσοστά. Ο πυρήνας της Συνθήκης, ο συμφωνημένος ορισμός των συνόρων, παραμένει εγκυρότερος από ποτέ, 100 χρόνια μετά, ως ο ακρογωνιαίος λίθος της σταθερότητας στην περιοχή. Κι αν ακόμη όλες οι άλλες ρυθμίσεις της είχαν ξεπεραστεί από τον χρόνο, και πάλι η Συνθήκη δεν θα ήταν παρωχημένη αφού η «καρδιά» της (συνοριακό καθεστώς) πάλλεται ζωηρά.

3 Αυτό δεν σημαίνει ότι η Συνθήκη δεν «αναπτύσσεται, εμπλουσιώνεται και ευθυγραμμίζεται» με τις σύγχρονες πραγματικότητες και απαιτήσεις με μια de facto διαδικασία προσαρμογής μέσα από νεότερες Συνθήκες και άλλα νομικά κείμενα δεσμευτικά για τις χώρες που την έχουν υπογράψει και ιδιαίτερα για την Ελλάδα και την Τουρκία (lex posterior...). Η Συνθήκη της Ουάσιγκτον π.χ. δεσμεύει και τις δύο χώρες ως μέλη του ΝΑΤΟ όπως το άρθρο 5 για την αμοιβαία συνδρομή. Η ΕΣΔΑ (Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου) και άλλες Συνθήκες για τα δικαιώματα των μειονοτήτων. Η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS - 1982) για το καθεστώς των θαλάσσιων ζωνών και τις οριοθετήσεις των ζωνών. Ειδικά οι ρυθμίσεις για την αποστρατιωτικοποίηση τόσο της Λωζάννης όσο και των Παρισίων (1947) θα πρέπει πάντοτε να διαβάζονται υπό το φως του καταστατικού χάρτη του ΟΗΕ (άρθρο 51, δικαίωμα αυτοάμυνας).

4 Η πρόσφατη Διακήρυξη των Αθηνών, αν και πολιτικό, μη νομικό κείμενο, εντάσσεται στην ίδια λογική, στο μέτρο που θέτει αρχές, κανόνες, πολιτικές ρυθμίσεις για τις σχέσεις των δύο χωρών που «εμπλουτίζουν / αναπτύσσουν» de facto τη Συνθήκη της Λωζάννης.

5 Επιβεβλημένο, επομένως, η Συνθήκη της Λωζάννης να παραμείνει ως ιερό κείμενο έξω από κάθε πολιτική συζήτηση (άλλο η επιστημονική θεώρηση) με τον σεβασμό που της αξίζει για να συνεχίσει για μια δεύτερη εκατονταετία ζωής. Οι προσαρμογές που απαιτεί η πραγματικότητα μπορούν να γίνουν με όλους τους άλλους μηχανισμούς και διαδικασίες που έχει επινοήσει η διεθνής κοινότητα στην ιστορική της διαδρομή. Η Συνθήκη της Λωζάννης δεν χρειάζεται ούτε αναθεώρηση ούτε επικαιροποίηση. Σωστή, open-minded ανάγνωση χρειάζεται. Αυτό που προέχει σήμερα είναι να συνεχισθεί απρόσκοπτα η διαδικασία ελληνοτουρκικής εξομάλυνσης χωρίς άκαιρες παρεμβολές - συζητήσεις. Αν κάτι θα μπορούσε να εκτροχιάσει την εξομάλυνση, είναι μια γενικευμένη πολιτική συζήτηση γύρω από τη Λωζάννη...

Ο καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης είναι πρώην πρεσβευτής - σύμβουλος του ΥΠΕΞ, μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του EUIAMEN και research assistant της LSE. Τελευταίο Βιβλίο του «Ελλάδα: Ορίζοντας 2030. Οι Προκλήσεις Τουρκίας και Ευρώπης» (εκδόσεις Παπαζήση)